

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Törvény — Jog — Igazság.

Nagy szó mind a három s nem pusztá szó ha Széll Kálmán, ez idő szerinti miniszterelnökünk mondja, kinek a pénzügyministerségről való lemondása, de egész politikai multja, különösen pedig mostani békét létrehozó szereplése a törvény iránti ragaszkodást, erős jogérzékét és őnzellen igazságosságot mutattak.

Ezt a három nagy szót jelentette ki politikai program gyanánt Széll Kálmán s e mellett teljesen felesleges a részletezés.

Mennyi pártszempont csuszott be utóbbi időben a törvényekbe; milyen keveset nyomott a latban a jog, kivált ha a legszentebbnek nevezett jogunkról, a szavazásokról volt szó; s az igazság? Ez csakugyan oda huzódott szemfedélnek Mátyás király koporsójára.

Fel támad-e most?

Nagy kő van a sirra hengerítve, egy szervezett érdekszövetkezet egész egzisztenciája fekszik rajta, ha van hatalma kimondani Széll Kálmánnak a feltámasztó szót, lesz-e elég ereje elhengeríteni a követ, mely akadályozná, hogy a feltámasztó fel jöhessen? Vagy talán azért hív erős, megbízható segítséget.

Igy értenők a fuzióra való felhívást, értenők a fuziót, másképpen nincs értelme, mert így hirtelenében túl nagy dozis biz ez a bizalomból.

De nem csak azt nézzük, hogy mi lett mondva, hanem azt látjuk, hogy ki

mondja és hiszszük, hogy megújul a földnek színe. Uralkodni fog a törvény — jog és igazság — és nem fog uralkodni ezek felett semmi

Széll programja minden irányban kiegyesítő s minden oldalon igen jó hatást tett. Tapintatosságra vall, hogy egyházi-politikai reformokat nem vett programjába, hanem a régi, igaz szabadelvűség hívének vallotta magát. Ez a régi, igazi szabadelvűség talán a kath. egyházzal szemben is meghozza a régi méltányosságot s véget vet az új liberális vallás-üldöző szellemének.

Legnagyobb hatást azzal ért el, hogy a 67-es kiegyezést ugyancsak a régi igazi szellemben akarja fentartani és megvédeni és hogy a törvény, jog és igazság alapján akarja kiépíteni a nemzeti magyar állam fenséges épületét.

Ilyen szellemű működésében méltán számíthat minden oldalról jövő támogatásra.

Legyen üdvözölve az új rendszer elveinek első hirdetője!

Budapest, márczius 1.

Vidám, nyüzsgő zaj költözött a folyosóra. A hónapok óta tartó nyomott hangulat eloszlott mint a köd. Derült arcok láthatók mindenütt, különösen az ellenzéken.

Kinn a kapu előtt szorong a közönség. Mind jegyet akar, de senki se kap.

A kapu elé fogat fogat után robog. Az ifjuság megismeri Kossuthot, Horánszkyt, Polónyt, s harsányan éljenzi. Falregető éljen fo-

gadja Széll Kálmánt, aki visszaköszön és besiet a Házba.

A folyosón feketében járnak a vezérek; Polónyi Géza kezeit dörzsölve sétál föl s le. Egyszerre harsány éljenzés hangzik: Hegedüs Sándor ért az ellenzék tanyájához. Jobbról, balról szorongatják a kezét s alig halad tovább, újra viharos éljenzés fogadja: a baloldali hírlapírók csoportja. A kereskedelmi miniszter örvendve fog veük kezét.

— Csak aztán támogassanak ezután is! — szól nekik, amire új éljenzés felel.

Néhány perc múlva új éljenzés hangzik a balfolyosón: jön az új miniszterelnök.

Sajátságos dolog volt ez ma. Az új miniszterek, kik a miniszteri szobába vonultak, a jobb oldalon mély csöndben lépkedtek át, míg az ellenzéki oldal viharosan megéljenezte őket.

Egyszer csak megszólalnak a villamos csengők. Mindenki betödul. Micsoda kép! Alant az összes padok ellepve, fönt a karzaton az ülőhelyek nem bizonyultak elégnak. Köröskörül az ülő hölgyek mögött két-három sor férfi alak állott

Az öreg Madarász megnyitja az ülést, felolvastatja a jegyzőkönyvet. Zugás, zsiabogás tölti be a termet. A karzat is kíváncsian hajol előre, hogy az új elhelyezéseket lássa. Még ma nem sok a látni való. A harezipárt szóvivői: Tisza István gr., Pulszky Agost, Gajári 4—5 paddal hátrább szorultak. Előbbre nyomultak a békebarátok. A disszidensek még helyükön ülnek, csak Emmer Kornél foglalta el a régi helyét.

Itt vannak a volt miniszterek is, — persze Bánffy kivételével.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Kézből.

— Lónyay Sándorné könyve. —

Régen az volt a közmondás, hogy ne mutassa az ember a kis ujját se, mert az egész kezét kéri. Ma hiába mutatja az ember az egész kezét vállig dekoltálva, még sem kéri a kis ujját sem.

Ez a fordulása a kérőknek nem jól van így és így. Lónyay Sándorné urnő elhatározta, hogy a kezeket ebből a devalvációból kiemeli.

Irt tehát egy tanulmányt a kézről, nem éppen esztetikai, hanem jóslási szempontból

* * *

A napokban megszólít a főszerkesztő ur. — Allah növeszse hosszúra a szakálát: — Kóby ur tartsa a kezét.

Mint a villám, nyilalt át agyamon az előleg és előrántottam a 8 és feleseket.

— Tessék. — A főszerkesztő nem adott semmit, hanem kérdést intézett hozzám: — Mit lát a tenyerében?

Zavarba jöttem egy kicsit, de némi habozás után szerényen susogtam: — Egy tinta foltot.

— Az mellékes, jobban nézze meg. — Ah! ránczokat látok.

— Nos! ezek a ránczok mutatják az ön jövőjét.

Megdöbentem.

— De szerkesztő ur! Ifju vagyok és büntelen előéletű, hát miért jósol nekem ilyen ránczos jóvendőt, vagy jóvendőbelit?

— Nem úgy értem. Ime fogja ezt a könyvet, ez mindent megmagyaráz. Úgyes kritikát írjon, mert a szerző ur nő, kinek férje szabad idejében kormánypartti képviselő.

Igy jutoit a kezembe »Jóslás a kézből« cz. fenomenális munka.

No hát mondhatom, hogy csodás dolgokat tanultam belőle.

Megtudtam, hogy van bebutorozva az ember tenyere. Van benne fej vonal, szív vonal, élet vonal, máj vonal, Venusz hegye, Jupiter dombja, hold hegye, Saturnusz, Neptum, Merkur magaslat, a miből minden férfi láthatja, hogy nincs kis hozomány nélkül, mert a ki egy nő kezét elnyeri avval együtt megkap mindent, a májvonalától a hold hegyig s ezenkívül az összes bolygókat.

Átfordítottam aztán a jóslási részre s itt mélyen elszomorító tapasztalatot tettem.

Nyájas olvasóim! Nekem nincs négyszögem! Háromszögem ellenben van. Hiába rázzák a fejüket ezt el kell hinniük. Törődtek önök idáig a négyszögükkel, bántotta önöket, hogy a háromszögük a májvonaluknak a fej és sors vonalukkal való keresztezéséből áll elő?

Ugy-e nem?

Nos tudják meg, hogy ha ninesen négyszögük. akkor ne beszéljünk szerenéséről, mert életük csak vegetálás, ha pedig a fent jelzett háromszögük van, akkor holdkórosak.

Igen tisztelt feleségek és anyósok! Ha önök férjük, illetve vejük tenyerében háromszöget látnak hát Istennek minden férfi tenyer-

ben van) akkor ne szidják őt késő éjjeli haza jövetelükért, mert ők nem lumpolnak éjjel, hanem mint holdkórosak teszik kötelességüket, ha pedig nem látnak férjük kezében négyszöget (jól kifeszített tenyeren nem látszik) akkor ne kérjenek új ruhát, kalapot is igen mérsékelt számban, hiszen férjük élete úgy is csak vegetálás.

Borzongva nézegettem májvonalam kuszaltságát és Jupiter domboru alacsonyosságát, midőn egy mély völgyet vettem észre tenyeremben, melyre nem nyertem utasítást a könyvből. Megnéztem összes bel és kül, rendes és rendetlen munkatársaink kezét s ez a völgy mindeniknél feltalálható volt. Izgatott a dolog és régi jóskok műveit kezdtem lapozni. Egyikben megleltem a magyarázatot. E szerint az ilyen völgygyel bíró tenyerűek semmit sem dolgoznak, de azt is csak úgy, ha előre fizetik. Tehát ez az előleg völgy. Kíváncsi lettem a szerkesztő ur tenyerére s hogy rövidesen megláthassam egy kézmozdulattal elmázoltam a friss kézírását.

Erre csakugyan a tenyerét mutatta felém. Mélyen megdöbentem. Pontosan a mi tenyerünk völgye helyén az ő kezében egy domb van, mi bizonyára utólag domb.

Ah! Nem az én hiányzó négy szögem, hanem az ő marka az oka, hogy életem csak vegetálás.

Még egy dolgot leltem a könyvből, ami némileg megvigasztalt. Pontos számítás útján ugyanis kimutatja, hogy minél hamarabb halok meg, annál tovább életem.

Ez kissé bízhatatlan, de rögtön érthető lesz. 106-ik lap második kikezdés. »Egy nem ke-

A zsi-bongás egyre tart. *Madarász* apó esőndet parancsol.

— Mindjárt felfüggesztem az ülést! — fenyegetődzik.

— Jönnék! — szól most egy hang minden oldalról hatalmas éljenzés hangzik föl.

Csávossy háznagy vezeti be az új kormányt. Az éljenzés szakadatlan tart, míg helyüket el nem foglalják.

... Négy év előtt, mikor a Bánffy-kormány vonult be, gúnyos kiáltások és hoch! hangzott a baloldalon.

*

Meglebbent az ajtó — és belépett a Jelen. *Az új kormány:* (A *Jövő* ott ül még az ellenzéki padokon, de már tapsol a feléje barátságosan közeledő Jelennek.)

Elöl lépked *Csávossy* a háznagy. Utánna Széll Kálmán és minisztertertsai. A karzat lehajlik, hogy lássa a nagy harc első látható eredményét, az új rendszer első lépcsőjét. Éljenzés közt halad Széll Kálmán a Bánffy öröke felé és elfoglalja a piros bársonyszéket. Így foglalnak sorban helyett: *Széll, Lukács, Fejérváry br., Széchenyi Manó gróf, Plósz, Hegedüs, Darányi, Wlassics, Cseh.*

Minden ember tekintete siklik a szabad-élvű párt táborára és keresi szemeivel a bukkantakat. Kettő van csak jelen: Erdély Sándor, a ki minden keserűség nélkül oda telepedett Plósz háta mögé (eddig Plósz ült a Perczel háta mögött) és *Perczel Dezső*, ki a jobboldal első padjában ült, Fejérváry háta mögött. Bánffy és Dániel bárók nem jöttek el a mai ülésre.

— A miniszterelnök szólni kíván! hangzik az öreg *Madarász* hangja.

Széll Kálmán föl is állt, de ezuttal az új kormányt kinevező királyi leiratot kérte felolvasatni. Felolvassák.

Az ellenzék oldalán is éljenzés támad, mikor Széll Kálmán neve hangzik, majd mikor Hegedüs és Darányi.

A bemutatás után Széll Kálmán megkezdte programbeszédét. Az első szava az az óhaj volt, hogy tűnjék el nyomtalanul az a hasadék, mely a magyar törvény és alkotmányosság folytonosságában beállott.

E szavakra fűszakad az éljenzés az egész Házban.

— A béke alapján állunk! A béke becsületes, tisztességes, szilárd és állandó alapon

vésbé bizonyos, misztikusabb összefüggés van az emberek kora, születésük és haláluk éve között. Össze kell u. i. adni a szóknak betűit és hozzá számolni az évszámok betűit is:

Erzsébet magyarkirályné meghalt 61 éves korában, tehát:

— Erzsébet élt 1837-től 1898-ig.

$8 + 3 + 19 + 3 + 26 + 2 = 61$ év. t. i. Erzsébet-ben van 8 betű stb. 1837 összeadva 19 stb.

Ez alapon, mely misztikus, de biztos, megcsináltam a magam horoszkópját:

Kóby élt 1870-től 1899-ig.

$4 + 3 + 16 + 3 + 27 + 2 = 55$ év. kevésbé misztikus számítás szerint 29 év. Most vegyük, hogy egy évvel tovább élek:

Kóby élt 1870-től 1900-ig.

$4 + 3 + 16 + 3 + 19 + 2 = 47$ év. Tehát ha egy évvel tovább élek, akkor 7 évvel károsodom, a mi még misztikusabb.

Kóby élt 1870-től 2000-ig.

$4 + 3 + 16 + 3 + 2 + 2 = 30$ év. Ez a legmisztikusabb.

Be kell vallanom, hogy mindig jobban szerettem a krumpli ezukrot, mint a számtant s így megeshetik, hogy nem jól adtam össze. Tessék utána számolni, mert valahol bizonyosan hibának kell lenni. Vagy a könyv nem jól írja, vagy a Napvonalamon van egy kereszt a mi csődöt jelent.

Azt hiszem több ajánlásra nincs szüksége a könyvnek, mely különben sima tenyerűeknek 1 forint, kuszait tenyerűeknek 2 korona.

S most nem polgárilag mondom, hogy sok szerencsét és erőt egészséget, hanem a jó sok nyelvén, nagy népszerűséget és jó májvonalat kíván a nyájas olvasónak

Kóby

nyugsziki — e szavakkal jelentette be a kompromisszumon létezését.

Ennek utána rátért programjára, melyben kijelentette, hogy az 1867-es alapon áll, de az 1867 igaz értelmében.

Erre a nemzetipárt tüntető éljenzésben, tapsban tört ki — a tuloldal, melylyel fuzionálni kívánt, kissé meg is sokalták az éljenzést és tapsot. Mozgás támadt. Általános helyesléssel fogadták ama bejelentését, hogy a szabad-élvű irányzatnak a régi, az igazi szabadelvűség híve és megnyerte a más oldalon levő elvbarátoknak is zászlaja alá. Szólt az állami közigazgatásról, melyet az öszkormányzat erősítésével akar létesíteni, zászlajára írta a tisztviselők szolgálati pragmatikáját, a fegyelmi ügy rendezését, az inkompatibilitás törvény revízióját, a kormányzat szelleméről azt mondta, hogy magával hozta elveit *politikai éleletavaskorából* Ugy fog kormányozni, a törvényeket úgy fogja végrehajtani, hogy nemzetközi, felekezeti, osztálykülönbség ne érvényesüljön.

— Pártkülönbség nélkül! kiáltották a szélsőbalon.

— Alapom: *törvény, jog, igazság!* kiáltotta érezés hangon Széll Kálmán.

— Eljen, eljen! zúgnak balról.

— Odaát nem éljeneznek! kiálták balról.

Az új miniszterelnök végül azt hangoztatta hogy a hazaszeretet melege sugározék a lelkebe s távoztassa el azokból a keserűséget.

Ezzel fejezte be *Széll* beszédét. Az egész ház tapsolt, kivéve azt a két három padot a jobboldalon, mely Tisza István, Gajári és Pulszky körül volt — vagy tizenkét-tizenöt képviselő.

A szünet után *Horánszky* jelentette ki, hogy Széll programját támogatja, *Kossuth* is mondott egy szép beszédet, melyben a király alkotmányosságát emelte ki. *Molnár* János és *Polónyi* után az öreg *Madarász* jelentette, hogy az összes névszerinti szavazások visszavonultak, ugyisintén a *hányadra* vonatkozó indítvány.

— Kvóta! Kvóta — nevet a jobboldal.

— Ha nem tudnak magyarul, sajnálom! — pirongatja meg az elnök a baloldalt derűltségben s ezzel befejezte az ülést.

Az új kormány bemutatkozása.

Madarász korelnök körülbelül negyed 11 órakor megnyitja az ülést.

Első sorban jelentést tesz a Háznak a francia köztársaság elnökének haláláról. Azután az összeférhetlenségi bizottság legutóbbi határozatáról tesz jelentést.

Majd tíz percre felfüggeszti az ülést.

A szünet után *Csávossy* vezetése alatt az új miniszterek bejönnek a terembe. Elöl *Széll* Kálmán miniszterelnök, a kit harsogó éljenzéssel fogadtak. Utána léptek a terembe *Lukács Fejérváry, Széchenyi Plósz, Hegedüs, Darányi és Cseh* miniszterek. A legtöbb éljenzést a teremben is Hegedüs és Széll kapták. Az új miniszterek elfoglalván a helyüket, Széll Kálmán elővette a pecséttel ellátott királyi kéziratot.

Széll Kálmán miniszterelnök: Tisztelt képviselőház: Van szerencsém a tisztelt képviselőháznak jelenteni, hogy Ő császári apostoli királyi felségétől a magyar országgyűléshez egy legkegyelmesebb királyi leirat érkezett.

Legyen kegyes a tisztelt képviselőház ezen legkegyelmesebb királyi leirat kihirdetéséről gondoskodni és azt kihirdetés végett a főrendiházhoz átküldeni. Van szerencsém átadni.

Elnök: Fel fog olvastatni.

Perczel Béni jegyző (olvassa):

Kelt Bécsben, 1899. február hó 26-án. Ferencz József sk., báró Bánffy sk. Mi Első Ferencz József, Isten kegyelméből Ausztria császár, Csehország királyja stb. és Magyarország apostoli királyja, mi Magyarország és társországi zászlósainak, egyházi és világi főrendjeinek és képviselőinek, kik az Általunk 1898. évi november 23-ára Budapest székes fővárosunkba összehívott országgyűlésre egybegyűlvék, királyi üdvözlötünk.

»Kedvelt híveink! Miután őszintén kedvelt hívünket, báró Bánffy Dezsőt saját kérésre folytán magyar miniszterelnöki állásától kegyelmesen felmentettük, magyar miniszterelnökünké őszintén kedvelt hívün-

ket, dukai és szentgyörgyvölgyi Széll Kálmán belső titkos tanácsosunkat, országgyűlési képviselőt nevezük ki. (Hosszas élénk éljenzés jobb és balfelől.)

Kikhez egyébiránt királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradtunk. (Élénk felkiáltások balfelől: Éljen a király!)

Kelt Bécsben, ezernyolczszázkilencvenkilencedik évi február hó huszonhatodikán. (Élénk felkiáltások balfelől: Éljen a király!)

Elnök: Tudomásul vétetik és hasonló hirdetés céljából a főrendiházhoz átküldetik. S végre kérem a képviselőházat, hogy a ház jegyzőkönyvének ezen pontját hitelesítsék. (Helyeslés.)

Nyegre László jegyző: (Olvassa a jegyzőkönyv következő pontját.)

Elnök: Helyesletetik és ezennel a főrendiházhoz átküldetni határozatik.

Ezzel kapcsolatban bemutatam a t. kormányelnök urnak hozzám és a képviselőházhoz intézett átiratát, a melyben közli a kormánytagoknak kineveztetését.

Perczel Béni jegyző: (Olvassa.)

A másolat hitelül Huszár Adolf királyi tnácsos, segédhivatali főigazgató. Kelt Bécsben, 1899. évi február hó 26-án. Ferencz József, s. k., Széll Kálmán, s. k.

»Magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán, honvédelmi miniszteremmé báró Fejérváry Gézá (Élénk éljenzés bal és jobbfelől), pénzügyminiszteremmé Lukács Lászlót (Élénk éljenzés jobbfelől), vallás és közoktatási miniszteremmé dr. Wlassics Gyulát (Élénk éljenzés jobb felől), földmivélsügyi miniszteremmé Darányi Ignácot (Élénk megújuló éljenzés jobb és balfelől), a ho vátszlavon és dalmátországi tárcza nélküli miniszteriummá Cseh Ervint (Éljenzés jobbfelől) és személyem körüli miniszteremmé gróf Széchenyi Manót (Élénk éljenzés balfelől) újolag kinevezem, illetőleg ezen eddig viselt állásaikban megerősitem, továbbá igazságügyminiszteremmé dr. Plósz Sándor államtitkárt és országgyűlési képviselőt (Élénk éljenzés jobbfelől) Kereskedelemügyi miniszteremmé Hegedüs Sándor országgyűlési képviselőt (Élénk éljenzés jobb és balfelől) ezennel kinevezem és a belügyminiszterium vezetésével ideiglenesen miniszterelnökömet bizom.

Elnök: Tudomásul vétetik. A kormányelnök ur nyilatkozni kíván. (Halljuk! Halljuk!)

A Széll-kabinet programja.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Midőn Ő császári és apostoli királyi felsége által történt legkegyelmesebb kinevezetésem után minisztertertsaimmal együtt e Ház kebelében először van szerencsém megjelenni, kötelességemnek tartom a t. képviselőház előtt kifejtetni azokat az elveket és irányzatokat, a melyek alapján ez a kormány megalakult és a melyek ezt a kormányt működésében vezetni fogják. (Halljuk! Halljuk!)

A tisztelt Házban hónapokon át nehez. hosszú harcok, ádáz csaták dultak. Az ország törvényen kívüli állapotba jutott. Összes közállapotaink gyökerükben megtámadva, veszélyes komplikáció lejtőjére jutottak. E harcok már elnémultak. Adja Isten, hogy azoknak viszhangja is elnémuljon örökre és az a hasadék, a mely a magyar törvényesség és alkotmányosság folytonosságában beállott, megszűnjön és az is eltűnjön nyomtalanul. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

Sok, sok eset a harcok alatt, sok az ország legbecsesebb javaiból veszélyeztetve, kockáztatva látszott. Es végre beállott a köztudatban annak lojális beismerése, — hogy ha bár áldozatok árán is, ez állapotból, mely tarthatatlan, mely nem csak válságos, hanem a még végzéssé válhatik, az országot ki kell vezetni, vissza kell állítani a törvényt és az alkotmány állapotát, mert ez az első feltétele annak, hogy a Házban a gyümölcsös, a termékeny munka felvétele lehetővé váljék; helyre kell állítani az egyensúlyt.

Es hazafias kezdeményezésből megindultak a tárgyalások a melyek hosszak, tartósak, ho-

nyolultak voltak. De végre kölcsönös előzékenységgel és elvi áldozatokára nélkül (Kossuth Ferencz: Ugy van!) létrejött a béke.

Ezt a békét hozom én tisztelt Ház és ennek a békének alapján állok. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobb- és baloldalon.)

De tisztelt Ház, én nem papirosokmányt akarok csak (Halljuk! Halljuk!) a tisztelt Háznak bemutatni. Én a szoros barátságra töreksem; oly állapotra, a mely átmege a köztudatba, a mely engesztelést visz a kedélyekbe és elveszi éltét az ellentétek keserűségeinek és mérsékli a dissonantiákat. (Élénk helyeslés a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Én, tisztelt képviselőház, azon iskola tanulója voltam mindig és vagyok, a mely elvek fölött transactionokat nem ismert; harcra ment azokért és megáll mellőlök, de a mely azt tartja, hogy vannak pillanatok, midőn az eljárásban, a részletekben a kompromisszumok terére lépni lehet és az ország érdekében néha kell. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Mert hiszen, tisztelt képviselőház kompromisszumoknak láncolatából áll az élet (Ugy van! Ugy van.) és abból a közélet sem vonhatja ki magát. (Ugy van! Ugy van! balfelől.)

Egy transaction alapján állok kormányommal, a mely hivatta van ebben a parlamentben a munkaképességét és a munkát helyreállítani, annak feltételeit megadni és a munkát folyamatba tenni. Senki nem adott fel elveiből, programjából semmit

Kossuth Ferencz: Ugy van!

Szél Kálmán miniszterelnök: . . . de kölcsönös előzékenységgel történtek a megállapodások ezen cél elérésére. És azért ez a transaction és ez a béke becsületes és tisztességes, szilárd és állandó alap nyugszik. (Ugy van! Ugy van! bal és jobbfelől) van szerencsém a t. képviselőháznak bejelenteni, hogy a legközelebbi napok teendői ennek a békének integrans részeiké a következők lennének. (Halljuk! Halljuk!)

Fogom kérni a t. képviselőházat, hogy az indennytiről, vagyis a pénzügyi felhatalmazásról szóló törvényjavaslat tárgyalását, mert az nagyon sietős, — hiszen azzal akarunk véget vetni a törvényen kívüli állapotnak, — (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) sziveskedjék legközelebb napirendre tűzni. (Helyeslés.) Abban az indennytir-törvényjavaslatban lesznek szerencsés javaslatba hozni egy kiegészítést, mely kimondja a lefolyt két hónapi törvényen kívüli állapotnak egalizálását, a törvényesítését és azt tartalmazza, hogy az ezen idő alatt történt kiadások és bevételek iránti felmentés adassék meg. (Helyeslés jobbfelől.)

Ezután fogom kérni a tisztelt házat, hogy a véderő-törvénynek egy évre való meghosszabbítását méltóztassék tárgyalni, valamint méltóztassék tárgyalni az ujoncz-megajánlási törvényt is. (Helyeslés.)

Végül arra fogom kérni a tisztelt Házat, hogy az Ausztriával fenálló gazdasági viszonyok egy évi rendezéséről, illetőleg provizóriumról szóló törvényjavaslatot hasonlólag sürgősen tűzze tárgyalás végett napirendre, felvévén ebben is az e részben fenálló törvényen kívüli állapotnak törvényesítését.

Ebben a törvényjavaslatba a kormány némely változásokat fog felvenni. A törvényjavaslat bevezetésébe, eltérőleg az eredetileg beadott törvényjavaslatról, a a kormány javaslata alapján felvételnek egy jelentés, amely az 1867. évi XII. törvényzikk 68-ik §-a értelmében és alapján kimondja, hogy miután az 1867. XII. törvényzikk 68. §-a alapján Ausztriával a vámszövetség létre nem jött, Magyarországra nézve előállott az önálló vánterület jogi állapota. (Élénk helyeslés és éljenzés a bal- és jobbfelől.)

Ez a jogállapotokról kifolyólag, úgy, amint a törvény betű szerint rendeli, az 1867. XII. t.-cz. 96. §-a alapján önrendelkezés folytán felvételnek a régi törvényjavaslatnak a tartalma egy különbséggel és ez a különbség abból áll, hogy egy külön rendelkezés történik az ez idő alatt esetleg eszközleendő nemzetközi szerződések megkötésének módzatára nézve, amelyre nézve deklarative kimondatik, hogy az az 1867. XX. törvényzikk 3. §-a értelmében eszközleendő, dacára annak, hogy ezek az állapotok nem

vámszövetség útján, hanem az 1867. XX. törvényzikk 63. §-ában az országnak fentartott önrendelkezési joga alapján tartatik fenn. (Helyeslés.) Ezen kiegészítésekkel a törvényjavaslat identikus lesz azzal, amely a tisztelt Ház asztalán fekszik már a múlt év utolsó hónapja óta.

Ezek után tisztelt képviselőház, a kormány, nézete szerint az 1898-ik évi állami költségvetés tárgyalása, megelőzőleg — majdnem elfelejtettem mondani, mivel egy kissé sokáig foglalkoztam a gazdasági provizóriummal, — a Ház által tárgyalandó lesz a horvát pénzügyi egyezmény meghosszabításáról szóló törvényjavaslat. Ezek után azon kérést fogom a tisztelt Házhoz intézni: Legyen kegyes az 1898-ik évi költségvetés tárgyalását meg kezdeni, még pedig tekintettel a kárba ment, elveszett hosszú időre és azon nagy sokoldalú és sürgős természetű feladatokra, amelyek előttünk állanak, arra fogom kérni a tisztelt Házat, hogy ennek a költségvetésnek a tárgyalását lehetőleg úgy vigye, hogy újabb felhatalmazási törvénynek, vagy annak meghosszabítása és annak behozatala ne váljanak szükségessé. (Élénk helyeslés.)

Továbbá t. képviselőház (Halljuk! Halljuk!) a kormánynak a történt tárgyalások eredményeképp szándéka a curiai bíraskodásról szóló törvényjavaslatot a t. ház asztalára letenni. (Helyeslés balfelől.) azon szövegben, amelyben az 1896 ban lefolyt tárgyalások a képviselőházban azt a törvényjavaslatot megállapították. (Helyeslés jobbfelől.) Ebben a törvényjavaslatban azonban felveendő lesz azon szakasz, amely a választási eljárás conditiozójára vonatkozik és némi választási visszaélések megállítását célozza. (Élénk helyeslés és éljenzés balfelől.) Ezen javaslat és ezen fölveendő szakaszok részletezésébe én ezúttal nem megyek bele, a tisztelt ház intenciójára felelek meg e miatt ennek a kérdésnek, amely különben széles körökben ismeretes, fejtegetésében most nem bocsátkozom. (Helyeslés.) Azén idők midőn a törvényjavaslat tárgyalatik, mint azon részletet amidőn a törvényjavaslatba felolvastatott, kellő alapon vizsgálat és fejtegetés tárgyává tenni. (Helyeslés.)

Meg kell azonban jegyezni, hogy a tárgyalások folyamán a compromisszum megkötésekor szükségesnek bizonyult a házszabályok némely szakaszának módosítása is. (Halljuk! Halljuk!)

A házszabályok ügye nem a kormány ügye, a házszabályok kérdése a t. képviselőháznak autonom ügye (Igaz! Ugy van! balfelől. Halljuk! Halljuk!) Hiszen parlamenti fogalmak szerint a képviselőház tanácskozásainak vezetése a kormányra van bízva. Ugy látom és ezen megállapodások alapján (Halljuk! Halljuk!), úgy tudom, hogy az összes pártok részéről fölvetnének némely szakaszok, a melyekben szabályozatik a névszerinti szavazások kérdése, az egyszerű szavazások kérdése és szabályoztatnak azon esetek, mikor van vitának és mikor nincs vitának helye. Ezen szakaszokon kívül, a melyek több rendbeliek és a melyek fejtegetésétől tartózkodom, meg kell még emlitenem, hogy fölmerült még egy nagyon és igen kényes kérdés és ez volt t. Ház, a tárgyalások folyamán a mai házszabályok 201. szakaszának kérdése. (Halljuk! Halljuk! Abban történt megállapodás, hogy ennek a szakasznak módosítása ez idő szerint szükségesnek nem találatik. (Általános helyeslés) történt kijelentés, hogy bár nem hiszi senki, hogy ezen szakasz alkalmazására szükség legyen és lehetne s annak az esete beálljon, azon esetben, ha az a nem várt és sajnos eset bekövetkeznék, a magyar parlament tekintélyének és méltóságának érdekében reméljük és várjuk, hogy be nem következnek, a pártok abban állapodtak meg, hogy ezen szakasz sajnos esetben végrehajtandó, de csakis akképpen, hogy megvárja a Ház minden tagjától, kit az esetleges kizárás ítélete ér, hogy becsületbeli kötelességének tartja magát annak a szabályszerűen hozott ítéletnek alávetni. (Helyeslés.) Egész szövegében van szerencsém felolvasni ezt a megállapodást azért, hogy az itten stabilizáltassék és hiteles szövegben a Ház naplójába fölveassék. (Helyeslés.) Ez a kijelentés imígyen hangzik: (Olvasza.)

A házszabályok 204-ik szakaszának módosítása ez idő szerint nem tartatott sem cél szerűnek, sem szükségesnek. A magyar képviselőház önzérettel és elégtétellel tekint arra

vissza, hogy 34 évi szakadatlan működése alatt 1865 óta nem forgott fenn eset, melyben ezen szakasz alkalmazásának szüksége előállott volna, a magyar parlament méltósága és tekintélye érdekében reméljük, hogy nem lesz arra szükség ezután sem, de ha az a sajnos esett beáll, hogy ezen szakasz alkalmazása elkerülhetetlené válnék, az összes pártok részéről kimondatik és megállapittatik, hogyha a házszabályok 204. szakasza végrehajtandó, a képviselőház összes pártjai felteszik és elvárják a ház minden tagjától, hogy ha a ház valamelyik tagjára a kizárás határozata kimondatnék az minden represszív rendszabály alkalmazása nélkül önként meghajol a házszabályok értelmében kimondott ítélet előtt és erkölcsi kötelességének ismeri magát annak önként alávetni. (Általános helyeslés.)

A kormány, tisztelt képviselőház, (Halljuk! Halljuk!) a curiai bíraskodás és a házszabályok módosítása között egy bizonyos tárgyalási összeköttetést kíván létesíteni a képen, hogy azt fogja javaslatba hozni a tisztelt háznak, hogy az alatt, míg az itt megszavaztatik, addig a curiai bíraskodásról szóló törvényjavaslatot a főrendiház tárgyalás alá veszi, a Ház tárgyalja a házszabályokat és mikor a házszabályok itt befejeztetnek és esetleg visszajön a főrendiházról, curiai bíraskodásról szóló törvényjavaslattal ezzel egyidejűleg vagy íger közeli időben, a házszabályok tárgyalását befejeztetvén, a curiai bíraskodásról szóló törvény akkor bocsátatik szentesítés alá, mikor itt a házszabályok reviziója megtörtént. (Helyeslés.)

Ez után még a nyári idény beállta előtt nagyfontosságú törvényjavaslatok várakoznak arra, hogy a tisztelt Ház által tárgyalassanak.

A dolog természeténél fogva a legnagyobb súlyt helyezi a kormány arra, hogy az Ausztriával fenforgó gazdasági kiegyezés kérdése, a mely csak provizóriusan egy évre lenne megoldandó, állandó megoldást nyerjen. Összes gazdasági érdekeink megköveteli, egész gazdasági életünk sürgősen kívánja, hogy e kérdés meg legyen oldva (Helyeslés jobbfelől) és mindazok a nagy gazdasági és pénzügyi érdekek, melyek e téren szóba jönnek, végre a bizonytalanság helyzetéből kijöjjenek. (Helyeslés) A kormány tehát 1903-ig esetleg 1904-ig a gazdasági kérdések törvényes, rendes elintézését kéri.

Szél Kálmán miniszterelnök így végezte beszédét: Kormányzati szellemem a törvény, jog és igazság. Zárjuk le a nagy csaták aktáit. Az első békés napon a hazaszeretet sugározza be a szíveket.

A pártok állásfoglalása.

Szünet után. *Horánszky* Nándor: Régi szokás szerint kormányváltozások alkalmával az ellenzék is kifejtette az új kormányval szemben álláspontját. Ma ennek nagyobb fontossága van, mint bármikor. Mert a miniszterelnöknek kiváló része volt a béke helyreállításában. (Ugy van! a balon.) Ki kell vonulni a közéletből az eddigi kritikának s el kell foglalniok helyét az elvek s eszmék harcának. (Helyeslés a balon.) Bizalommal néz a jövő elé, mert a kormányelnök működésével részolgált nemcsak szavakkal, hanem a gyakorlatban is. Ő kijelenti, hogy a maga részéről azoknak az elveknek megvalósítását, melyeket a kormányelnök kifejtett, támogatni fogja. (Helyeslés a balon.) Kívánja, hogy meggyógyuljon a közélet az elvek és eszmék igaz harcában. Örömet fejezi ki afölött, hogy a kormány vezetése Szél kezében van (Taps és éljenzés a balon).

Kossuth Ferencz: Konstatálja, hogy a lefolyt háboruban visszaszerzetett a haza függetlensége. (Élénk tetszés a balon.) A jog és törvény védelme minden eszközzel jó. Ama reményének ad kifejezést, hogy a kormányval kötött egyezmény minden pontja meg lesz tartva. A függetlenségi párt lép a kivételes tereferéről és elveinek fontartásával ismét a nyugodt tanácskozás medrébe tér. Megerősödött meggyőződéssel mennek az új helyzetbe, melyet a miniszterelnök bátor föllépése és a király bebizonyult alkotmányossága (Perczekig tartó éljen a király balról) teremtett, visszaadván a 67. XII. törvénynek igazi értelmét. Mi a 67-es kormányok ellen tovább is küzdünk

és bizunk benne, hogy a jövő a mienk. (Hosszas éljenzés a szélsőbalon.)

Molnár János kijelenti, hogy a néppárt is a tiszta 67-es alapon áll. De oda fog törekedni, hogy az *egyházpolitikai alkotások eltöröltessenek* vagy legalább a *revízió* meglegyen. (Élénk helyeslés a néppárton.) Fölsorolja a párt közgazdasági és szociális programját, — beszédét azzal végzi: elvet elv ellen, törekvést törekvés ellen. Győzzön a jobb, virágozzék a hon. (Tetszés a néppárton.)

Polónyi Géza: Azért szólal fel, hogy az ő kebelükből is viszhangot találjanak azok az érzések, melyeket a párt igen tisztelt vezére Kossuth Ferencz hangoztatott. Őszinte szívvvel járul hozzá ahoz, amit Kossuth a királyról mondott (Éljen a király!), aki a csásbitásoknak ellentársa, nehéz viszonyok közt megakadályozta az alkotmány felfüggesztését, bár azt oly rossz tanácsadók ajánlották, kik közel állottak hozzá s hazafiaknak vallják magukat. Reméli, nem fog többé ily idő eljönni, de ha mégis eljönne, hiszi, akkor is találkozni fognak férfiak, akik az alkotmányt megmentik (Helyeslés a balon.) Az új kormány iránt, politikai karakterüket illetve megbizik, kivéve a pénzügyminisztert (Mozgás a jobbon. Éljen Lukács! Balról: Ischli! klauzula!), de vele szemben is bizalmatlanságát majd a budge nél fogja megokolni.

Beszédjét azzal végzi:

A mult csak példa legyen, most
Égve honért, bizton
Nézzem előre szemünk.

Ezután **Madarász** bejelentette, hogy az összes névszerinti szavazásokat visszavonták. Holnap az *elnökválasztás* következik.

Ezzel az ülés véget ért.

Dissidensek a szabadelvükluban.

Budapest, márcz. 1. (Saj. tud. táv.) A dissidensek hétfői határozatuk értelmében ma este tértek vissza a szabadelvülpártkörbe.

A jelenlevők Szilágyi Dezsőt megjelnezték, Csáky Albin grófot harsányabban és ezzel kezdetét vette a régi bizalmas beszélgetés a régi otthonban.

Ujjoncozás.

Budapest, márcz. 1. (Saját tud. táv.) A véderőbizottság elfogadta, hogy az ujjoncozási időszak a f. évben ápr. 4-től június 7-ig tartson.

A főrendiház ülése.

A főrendiház ülésén **Károlyi Tibor** gróf elnökölt. **Szell Kálmán** miniszterelnök után **Szapáry Gyula** és **Zichy Nándor** grófok beszéltek s mindketten bizalmukat fejezték ki a kormány iránt, ez utóbbi a királyról emlékezett meg hálával eltelve.

Az új kormányt **Károlyi Tibor** gróf elnök üdvözölte.

Izgatók.

Ily czímen irt az Aradon megjelenő **Munka** örében **Hallai István** szabó-segéd egy cikket, melyben a rendes szocialista sablon szerint kimutatni igyekszik, hogy az izgatók tulajdonképp nem ők, hanem a kormány és szatellesei, »a táviradaasztal mellett ülő szemfüles ügyészek«. Vannak a cikkben ezenkívül még egyebek is! Pld. a jelen állapotoktól csak forradalom útján szabadul meg a nép. A magyar rendszer, mely szerint a munkásosztály elbánnak, a külföld előtt is comromitálva van. A közszabadságtól megrabolják a népet. Minek engedjük engedjük magunkat megfosztatni jogainktól. Elérkezett a cselekvés ideje. Következik az élethalálharcz.

Mondanak biz abban a cikkben még olyanabbak is, melyek folytán a nagyváradi királyi ügyészség vádat emelt a cikk szerzője **Hallai István** 20 éves szabó-segéd ellen s ez ügyet ma tárgyalta a nagyváradi sajtó-bíróság másod ízben **Millye Gyula** elnöklete alatt.

Szavazó bírák: **Fassie Pál** és **Kapos László**.

A vádhatóságot **Korn Lajos** kir. alügyész képviselte, védő **Schwartz József** aradi munkás.

Az esküdszék kisorsolásánál ugy a vádló, mint a védő éltek visszavetési jogokkal. Beváltak: **Igaz János**, **Rimanóczy Kálmán**, **Sonnenfeld Adolf**, **Wallner Ödön dr.**, **Dernyei Antal**, **dr. Márkus László**, **Aufrecht Mór**, **Láng József**, **Patta Manó**, **Fleischacker Gyula**, **Weingärtner Andor**, **Lévay Zsigmond**.

Elnök: Mi volt a czélja a cikk megírásával?

Vádlott: Hogy a közügynek használjak.

Védő: Kéri feltenni a kérdést, hogy inkriminált cikkért volt-e már vádlott közigazgatásilag büntetve?

Vádlott: Igen a kolozsvári rendőrség által.

Korn Lajos ügyész: Az emberiség czélja a haladás s ez irányban elismeri a szocializmus jogosultságát, melynek lényegét most nem fejtegeti. Szerinte a szocializmus feladata lenne a *törvény és társadalmi rend* korlátai között a munkaadó közti szolgálatadás és ellenszolgáltatási viszony harmóniájának megteremtése. Legyen ez a törekvés törvényisztező, tisztességes, vagyis amilyen a czél, olyan legyen az eszköz is. Fejtegeti az inkriminált cikket, melyben sajtó útján elkövetett osztályelleni izgatást lát, mert benne szemben van állítva a munkásosztály a hivatalnoki karral, melynek ténykedését törvénytelennek, igazságtalannak mondja.

Ellentétbe van még állítva a vagyonos osztály is a munkás osztályal. Felhossa, hogy vádlott e cikkért már egy ízben ellett itélve távollétében.

Schwartz József védő azzal kezdi, hogy a munkások nemcsak vagyontalanok, hanem jogtalanok is. Tagadja a létező társadalmi rend szentségét s a világtörténelemből példákkal igazolja az ellenkezőt. Fejtegeti a cikk inkriminált részeit. Nem foglal magában a cikk sértést a hivatalnoki kar ellen.

Mit félnek a szociáldemokracziától, mikor az elfogadja az alkotmány kereteit, csak jogot biztosítsanak a munkásoknak benne. A törvény előtt meghajolnak, de nem a rendeletek előtt.

A cikk intencziója szellemi harc és nem véres forradalom publikálása.

Korn Lajos ügyész újra kimutatja, hogy a cikk igazgató és forradalomra buzdít.

Az esküdszék erre visszavonul tanácskozni s a következő határozatot hozta:

I. Szerzője a vádlott a felolvasott inkriminált közleménynek? — 9 igen 3 nem.

II. Foglaltatik e a felolvasott cikkben izgatás? — 12 igen.

III. Vétkes-e a vádlott? — 8 igen, 4 nem.

A törvényszék ezen ítélet alapján vádlottat a büntető törv. k. 172 §. 2 bekezd. mondotta ki vétkesnek és *2 havi államfogházra és 5 frt pénzbüntetésre ítélte*. Elrendelte az elkövetett lappeldányok megsemmisítését s az ítéletnek a *Munka Örében* való kitételét.

Védő semmisségi panaszt jelentett be.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATO.

- Márczius 4. A zenekedvelők hangversenye a Csarnokban
Márczius 5. Az ügyvédi kamara közgyűlése a városházán d. e. 10 órakor.
Márczius 5. A szepitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor jogakadémia dísztermében.
Márczius 5. Gazdasági előadás Mező-Keresztesen. Előadók: **Abonyi Károly** és **Molnár Lajos**.
Márczius 5. A szepitési egyesület közgyűlése a vármegye nagytermében d. e. 11 órakor.
Márczius 19. A hegyközség közgyűlése, a városházán d. e. 11 órakor.

* **Márczius 15.** A nagyváradi 48-as és függetlenségi párt választmánya tegnap ülést tartott, melyen elhatározta, hogy az egyesült ellenzék által a **Bánffy** kormány bukása s a kompromisszum alkalmával kivitt fényes eredményekért köszönti a 48-as párt vezérét **Kossuth** Ferenczet. — **Márczius 15-ikének** megünneplésére vonatkozólag pedig azt határozta, hogy az évforduló alkalmából — pártszínezés nélkül — társas vacsorát rendez a Zöldfában s erre a szabadelvülpártot is felszólítja.

* **Az újvárosi posta helyisége.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara azon akcziójának, hogy Újvárosban a mostani félreeső helyiségből inkább a központba helyeztessék, ugylát-szik, meglesz a kívánt sikere. Legalább erre mutat az a körülmény, hogy a nagyváradi kir. postatávirda igazgatóság hirdetményt tett közzé, a mely szerint Újváros központján megfelelő helyiséget keres a posta hivatalnak.

* **A vízvezeték kibővítése.** A városi tanács a vízvezeteki telepen felállított harmadik gép felülvizsgálatát legközelebb megejtik. A város **Daksz** Rudolf szakértőt kérte fel a szemléhez.

* **A pápa koronázásának évfordulója.**

Febr. 20-án volt 21 esztendeje, hogy **XIII. Leót** pápának választották és *márczius 3-án* lesz a koronázás évfordulója. A mai nap, azaz másodika szintén nevezetes nap less a pápa életében. Ugyanis akkor tölti be 89-ik életévét. A pápák uralkodásának ideje átlag öt esztendő és Szent-Péter eddigi 263 helytartója közül csak négyen uralkodtak hosszabb ideig, mint XIII. Leó. Az egyik a Colonna-családból származó I. Hadrián pápa volt, aki 771—799-ig tehát 24 esztendeig uralkodott. A másik három sajtásá-gos véletlen következtében, három Pius volt. VI. Pius 1775—1799-ig, tehát 24 évig; VII. Pius 1800—1823-ig, tehát 23 évig és IX. Pius 1846—1878-ig, azaz 32 évig uralkodott. A pápa egészségéről ismét rossz hírek keringenek. Tegnap délelőtt u. i. féltizenegy órától délután félkettőig koronázásának évforduló napja alkalmából a diplomáciai kar tagjainak szerencsekívánatait fogadta, a fogadás után fáradtnak érezte magát és panaszkodott, hogy fázik, a mi különben már két nap óta jelentkezik nála. Ma reggel óta fáj-dalmat érez oldalában. **Lapponi dr.**, a pápa házi orvosa, aki a szent Atyát háromszor meg látogatta, lázat konstatait, azt tanácsolta, hogy maradjon ágyban és teljes nyugalmat ajánlott.

* **Diszes temetés.** Tegnap, szerdán délután helyezték nagy részvét mellett nyugalomra **Dús** László városi főügyész anyósát, néhai özv. **Kovács** Istvánnét. A gyászháznál nagyszámu előkelő közönség volt jelen; a városi tisztikar szintén megjelent **dr. Bulyovszky** József vezetése alatt. A diszes koporsót elborították a szebbnél-szebb koszoruk.

* **A városi ingatlanok becsértéke.** Nagyváradi város tanácsa komolyan foglalkozik a városi épületek eladásával. A mérnöki hivatal már megfelelt a tanács azon utasításának, hogy a városi középületek értékét felvegye.

* **A második uszoda.** A második uszoda felállítása már régi óhaj Nagyváradon. **Paukolics Károly** építő ismételve folyamodott a városhoz, hogy a városliget mellett egy czélszerűen berendezett uszodát állíthasson. Csinos fa alkotmány lenne, amelyben külön-külön férfi és női osztályt s ezenkívül olcsóbb és drágább szakaszok volnának. Ha a tanács nem huzza a dolgot, tavasszal fel lehetne állítani ezt a fontos közegészségügyi intézményt.

* **Kinevezés.** Az adriai biztosító társaság **Lovassy** Andort Bihar megye területére főfelügyelőjévé nevezte ki.

* **A »Királyház«** legett. Buziásról jelentik, hogy kedden éjjel 1 órakor a közalapítványi épület területén az az épület állott lángban, melyben Ő Felsőge a buziási manőverek alatt lakott, s melyet azóta »Királyház«-nak hívnak. A tűzoltóság tüstént ott volt jelen és nagy szorgalommal látott a vészes és pusztító elem terjedésének meggátlásához. Eredménye az volt, hogy a tető égett le csak; de teljesen. A ház belseje a lángoktól ment maradt, de a melléképületek teljesen a lángok áldozataivá lettek. A kár több ezer frt. A tűz keletkezése felett megindult a vizsgálat.

* Az Ur Jézus gyufaskatulyán. Egy héttel ezelőtt megirtuk, hogy *Reisner* Manó gyulai gyufagyáros ellen vizsgálat indult meg a hírhedt gyufaskatulya ügyében. *Reisner* most az A—nyban nyilatkozott. A nyilatkozatban elmondja, hogy a megbotránkoztató gyufaskatulya-czimek az ő tudtán kívül készültek, amennyiben czimek elkészítését a budapesti »Kosmos« müintézet »jóizlésére bízta«. A megrendelt nyolcféle czimke közt volt az is, melylyel az Ur Józust gonyolva ki a »Kosmos«. Mikor e czimek — mint egy félmilión darab — megérkeztek *Reisner* gyárába, ő azokat meg sem tekintve raktárba helyezte, honnan feldolgozásra kerültek, majd így folytatja: »Körülbelül múlt év július havában figyelmeztetve lettem ezen élczekre (t. i. a Jézust gonyoló czimekre) és erre én, nehogy valakit csak bosszantsak is, a már feldolgozottakat a forgalomból kivontam és a még meglevő, körülbelül 60 ezret a »Kosmos«-nak rendelkezésére bocsátottam múlt év július 6-án.« Ezt mind elhiszszük, de akkor hogy lehetséges az, hogy a rendőség még vagy 58,000 ilyen czimeket foglalt le a minap *Reisner* gyárában? A magunk részéről megelégszünk a gyufagyáros azon kijelentésével; hogy ő mint zsidó örül, hogy ebben az országban háborítás nélkül élhet és így eszeágában sem volt a katolikusok vallásos érzületét megsérteni; de hogy a bíróság is így fogja-e majd fel a dolgot, az más kérdés.

* **Rejtélyes haláleset.** Nagytemető-utca 552. sz. a. lakott *Szendrói Kovács Szeverné*, egy valamikor jobbidőket látott öreg nő, ki most azonban kegyadományokra volt utalva s csak úgy tudta életét tengetni napról-napra. A minap szegényes lakásában kopott bőrszékek között rozoga tornyos ágyban halva találták *Kovácsné*. Életkörülményeiről a házban lakók mit sem tudtak, mivel az öreg koldusbotra jutott asszony igen zárkózott, rideg természetű volt. A rendőrséget kitérve egy kérvénymásolat vetette, melyet az elhunyt irásai között találtak. A szép értelmes stílusú kérvény *József főherceghez* van intézve segély iránt s a kérvényben elmondja a segélyt kérő, hogy valamikor jobb napokat látott s hogy előkelő családból származott. Anyai nagyatyja néh. *Rakossy* altábornagy, nagybátyja *Halassy* János Hevesvármegye alispánja volt, *Szendrói Kovács* László pedig Don Mignel ezredbeli őrnagy fűzi tovább a kérvény a családi krónikát. Mint minden hirtelen elhunyt egyént, úgy ezt is hatósági orvos megvizsgálta s a hatósági orvosi tisztesítő orvos dr. *Baróthy* Ákos jelentésében azon véleményének ad kifejezést, hogy a megvizsgált nem természetes halállal halt el, a **külső szak nyomain látszanak**. A rendőség a legszelesebb körben megindította a vizsgálatot, hogy a titokzatos ügyet kiderítse.

* **Felfedezett to.vajbauda.** A Jungreis és Weisz-czég Sas-utca (Káptalan-házban) levő szesz-üzletének pinczejét a múlt év november óta ismeretlen tettesek álkulescsal kinyitották és folyton dézsmálgatták. A czég alkalmazottai mindent elkövettek, hogy a tetteseket megfoghassák, minden furfangjuk és igyekezetük kárba vesztett. A zsákmányolás folyt tovább és ezideig mintegy 1000 frt értékű szeszt, bort, likört, pálinkát és különféle czikkeket loptak apránként. A napokban végre sikerült a tetteseket kelepczébe csalni. A czég egynehány alkalmazottja a pinceajtó közelében levő lakrészbe húzta meg magát, hogy teljesen észrevétlenül maradjanak. Éjfél tájt végre léptek hallatszottak a pinceajtó közelében és a lesben állók látták, hogy két alak a pinceajtót kinyitja és a pinczébe csakhamar eltűnnek. Az alkalmazottak hirtelen a pinceajtóhoz ugrottak s azt becsapták. A tolvajok megfogódtak, mint a czimek a fogóban. A többi már a rendőség dolga volt s kiderült, hogy a tettesek: *Fejér* Sándor házmester és neje, kik ugyanazon házban vannak alkalmazásban, *Kriszán* János foglalkozás nélküli kocsis, *Fejér* Sándor napszámos és a főbűnös házmester-öcsese *Fejes* Gyula. A rajtakapás alkalmával *Fejér* Sándorné és *Fejér* Sándor napszámos végezték a műveletet egy nagy bádóg edény segítségével, melybe a szeszt csapolták a hordóból. A tettesek teljes beismerésben vannak, csak még az orgazdákat nem sikerült kézrekeríteni. Alapos ugyanis a rendőség gyanuja, hogy a tettesek a nagy meny-

nyiségű lopott szeszt nem fordították mind a maguk hasznára. Nevezetes, hogy a tettesek alkuba óhajtanak bocsátkozni a káros czéggel és 200 frttal akarják kárpótolni, a büntető igazságszolgáltatás azonban alkut nem ismer.

* **Tolvaj erdőőr.** A premontrei kanonokrend harangmezői erdőbirtokain volt alkalmazásban már 17 év óta *Popovics Péter* erdőőr. A napokban *Weigl* Róbert erdész észrevette, hogy az erdőőr őrizetére bízott erdőrészből 575 drb tölgy- és szálla hiányzik. A vizsgálat alkalmával az erdőőr bevallotta, hogy a fákat ő vágta ki s adta el pénzért és szesz italért. A hűtlen erdőőrt letartóztatták és bekísérték a nagyvárad kir. ügyészség fogházába.

* **Rendőri hírek.** *Veredi* András asztalos iparos butorvédő pokróczait zárt helyről *Lechniczky* Lajos és *Klein* Ferencz asztalos tanoncok ellopták. *Weismayer* Nagypiacz-iéri szatócs boltjába ismeretlen tettesek az udvari ajtó kifizetése után behatoltak és 30—40 frt aprópénzt elvittek.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör. ülése. A nagyvárad kir. kör választmánya tegnap este rendes havi ülését tartotta *Dencs* János tb. kanonok elnökléte alatt, melyen jelen voltak: *Gálbory* Sámuel, dr. *Hoványi* Gyula, dr. *Karácsonyi* János, *Pekanovics* Imre, *Gyalokay* János, *Géczy* Lajos, *Böszörményi* Géza, *Serényi* Gusztáv, *Jelinek* Ferencz, *Nozák* Rudolf, dr. *Vucskics* Gyula és *Imrik* Gusztáv. A rendes folyó ügyeken kívül a könyvtárnok segítségére helyettesül *Gyenge* Bélát választották. Új tagokul fölvtették *Beniczky* Sándor honvéd századost, *Kolb* Árpád és *Szkalák* József pénzügyi fogalmazókat és *Sas* Ede szerkesztőt.

A kerületi pénztár ülése. A nagyvárad kir. kerületi betegsegélyző pénztár a folyó évi márczius hó 2-án, csütörtökön este 8 órakor a kerületi betegsegélyző pénztár helyiségében (Apácz-utca, dr. *Rothmann*-házban) igazgatósági ülést tart.

Az orvosegyesület ülése.

A »Biharmegyei orvos-, gyógyszerész- és természettudományi egyesület« márcz 1-én tartotta dr. *Konrád* Márk kir. tan. elnöklésével ülését. Résztvettek: *Berkovits* Miklós (titkár), *Döry* Ferencz, *Fenyő* Sándor (ezredorvos a nvárad m. kir. honvéddhadapród iskolában, tanár.) *Gerő* Sándor, *Enderch* Leó, *Grósz* Ignác, *Edelmann* Menyhért, *Fisch* Áron, *Nemes* Áron, *Révész* Vilmos, *Kutiák* Ágoston, *Mayer* László, *Konrád* Béla, *Waldmann* Béla, *Ullmann* Jakab, *Popovits* Miklós, *Kornstein* Lajos tudorok, továbbá *Nyiri* György és *Winkler* Lajos.

Az ülésnek két általános érdekű tárgya volt, mely a szakülés összes tagjainak figyelmét lekötötte. Dr. *Waldmann* Béla, a fiatal orvosi generáció egyik igen kiváló képzettségű tagja két szembeteget mutatott be, kiből a biharmegyei közórházában meglepő sikerű műtétet végzett. Mindkettő veszedelmes szembéjbajban szenvedett, melyen *Waldmann* doktor mesterséges szembéjképzéssel segített. A műtétnél alkalmazott eljárását magyarázattal és rajzokkal is szemléltette. A szakülés köszönettel fogadta a bemutatást és üdvözölte első sikeres fellépése alkalmából.

Dr. *Döry* Ferencz hasonlóképen lefoglalta a kollégáinak figyelmét fogorvosi gyakorlatából vett nagyérdekű előadásával. A fog technika legújabb vívmányait mutatta be. Az egyik az, mely szerint a foggyökre arany fogkoronákat öntenek, melyek által nem csak a gyök, hanem a meglevő fogak is meg vannak védve a romlás ellen. Különösen ha az illető beteg kellő időben fordul a fogorvoshoz; a másik

pedig a formol eljárás, melynél a gyökcsatornába alkalmazott szer hathatós sikerét biztosíthatja. *Döry* számos esetre hivatkozott, melyekben az új eljárást a legjobb eredménnyel alkalmazta. A szakülés őszinte elismerését fejezte ki az előadónak, kivék bemutatott praeparácziuai is kiváló ügyességre vallanak.

IRODALOM

— **A Magyar Sion** egyházirodalmi havi folyóirat második füzeté a következő érdekes tartalommal jelent meg: A kultura fogalma *Fischer-Colbrie* A. dr.-tól, Mire kell ma a theológiában súlyt fektetni? *Pethő* dr.-tól, A vegyes-házasságok kötése Magyarországon. *Zubriczky* Aladártól, Irodalom és művészet. *Balits* Antal: Jézus Krisztus, isteni Megváltónk élete. *Ism. Sajó*. — *Zubriczky* Aladár: A szándék szerepe a hitéletben. *Ism. Pethő* dr. — *Veremundus*: Steht die kathol. Belletristik auf der Höhe der Zeit? *Ism. Szücsy* Géza. — *Nicolaus* de Hungaria benczés apát XV. századbeli kézirata Münchenben. *Ism. Récsy* Viktor dr. — *Cathrein* Viktor S. J.: Moralphilosophie. *Ism. Krammer* Gy. dr. — *Lázár* Gyula dr.: Szent Erzsébet magyar királyi hercegnő élete. *Ism. M. J. dr.* — *Baudon-Pesch* (ford. a csanádi növ.-papság m. e. isk.): Keresztény élet vagy: kisebb tökéletlenségek. *Ism. Pethő* dr. — *M. Meschler* S. J.: Das Leben unseres H. Jesu Chr. *Ism. Kereszty* V. dr. — *Hansjakob*: Kanzelvorträge für Sonntag & Freitage. *Ism. Liberius*. — *Alban* Stolz: Homiletik. *Ism. Csajka* E. dr. — *Sankovics* Ignác dr.: A papság és a mai társadalom. *Ism. Pethő* dr. Vegyes közlemények. Megjelenik Esztergomban, *Buzarovits* Gusztávnál. Ara egész évre 6 frt.

— **A »Pillangó«** 9-ik számát t. olvasóink figyelmébe ajánljuk, 24 illusztráció, számos költemény, adomák, aforizmak stb. stb. szellemes összeállításban a legszebb kivitelen található benne. A »Pillangó« előfizetési ára egy egész évre csak 4 frt. Előfizetni lehet a »Pillangó« kiadóhivatalánál Budapest, VI., Teréz-körut 33.

SZINHAZ.

A szintársulat névsora. A színügyi bizottság tegnap délután rövid ülést tartott a városnázán. Dr. *Hoványi* Géza elnökléte alatt jelen voltak: dr. *Kornstein* Lajos, dr. *Munk* Béla, dr. *Moskovits* József, *Stark* Gyula, dr. *Dési* Géza, *Ifj. Rimler* Károly. Elnök betérjesztette a kolozsvári szintársulat névsorát, amely a nyáron Nagyváradon fog játszani.

A vészkiáratok szaporítása czéljából felkéri a főkapitányt, hogy a szinkör szemléje alkalmából legyen figyelemmel ez óhajra. Megbeszélést még ezután a földszinti ülő helyek kényelmesebb átalakítása és az idegeneknek a színpadról kitiltása kérdését, azonban eredményesen nem intézkedtek.

TANÜGY.

Az országos katolikus tanügyi bizottság ülése.

Február 28-án d. u. 4 órakor tartotta első ülését a katolikus tanítók százas bizottságának 25-ös albizottsága Budapesten, mely ülésen csaknem teljes számmal gyűltek egybe a tagok.

Az ülést *Steinberger* Ferencz dr. a szatmári tanítóképző igazgatója nyitotta meg pompás szép beszéddel, melyben szívós kitartó munkásságra kéri a tanügyi tanácsot.

Három fontos határozata volt a gyűlésnek.

1. *Palotay* László nagyvárad kir. kanonok, egyházmegyei tanfelügyelő indítványára kezükbe veszik a kath. tanítói árvaházak ügyét.

2. Megállapították a júliusi nagygyűlés tárgysorozatát.

3. Szintén *Palotay* László kanonok indítványára elhatározta a bizottság, hogy az országos hazai kath. tanítói egyesületekkel állandó összeköttetésbe lép a főtanfelügyelők útján s állandó központi irodául a Szent István-társulat új házában lakást bérel.

A bizottság egy küldöttség útján tisztelgett a bibornok-hercegprimásnál és *Hornig* Károly veszprémi püspök fővédnökénél.

A Tanítók Körének szokásos felolvasó estélye a Zenekedvelők Egyesületének hangversenyére való tekintettel *f. hó 4-éről f. hó 11-ére* halasztatik el. Nagyvárad, 1899. márczius 1-én. *Stark* Gyula, elnök.

A Zeiterer—Weiszlovits bűnügy.

— Második nap. —

A törvényszék tegnap folytatta a szenzációs Weiszlovits-Zeiterer bűnügy tárgyalását.

A tegnapi napon a tanúk nagyrészen Zeiterer javára vallottak Igen terhelően vallottak ellenük: *Lakatos* József, aki azt vallja, hogy több ízben megakarták vesztegetni, *Dombrádi* Gergely, aki azt állítja, hogy ő vallomásáért egy kövér disznót és egy ezüst órát, másodszer pedig száz forintot ígértek, délután pedig *Fazekas* Imre dr. ügyvéd az uradalomnak az ügyésze, aki azt mondta, hogy Zeiterer az uradalomnak felügyelője, hogy za udvaron járnia nem csak szabad, de sőt kötelessége. Terhelően vallott *Várad* Sándor csendőr is, aki azt mondja, hogy *Szilágyi* Erzsébet előtte a dolgot úgy mondta, hogy Weiszlovits volt a tagadó.

A Weiszlovitsék javára dr. *Benedek* Ignác b.-bőszörményi orvost vallott. Azt vallotta, hogy *Szilágyi* Lakatost sem kényszerítette a nyilatkozat aláírására és *Székács* Istvánt sem.

A tegnapi végtárgyalás sokkal változatosabb volt az előbbi napnál s érdekes jelenete volt, hogy be van jelentve a harmadik semmiségi panasz is, amelyet *Rádl* Ödön jelentett be azért, mert a törvényszék nem rendelte el azt, hogy a kihallgatott tanukat ismét távolítsák el a tereméből.

A tárgyalás igen tág mederben folyik, úgy hogy nincs kilátás szombat este előtt az ítéletre.

A tárgyalásról tudósítónk a következőkkel számol be:

Lakatos József a tegnapi nap első tanuja aki az esetnek szemtanuja volt.

— Nem befolyásolta valaki, hogy mit valljon? — Kérde mindenek előtt tőle az elnök.

— *De igen befolyásolt.*

— Hát kivel beszélt?

— *Fleischer* Miksával.

— Nem mondta valaki, hogy az ő javára valljon?

— Igen *Weiszlovits Gyula* és *Weiszlovits Emil*, kik azt mondták, hogy azt valljam, a kapitány volt a támadó.

Azután elmondja a tanu, hogy ő az egész esetet látta. Azt állítja, hogy *Weiszlovits* volt a támadó.

— Kinek a szolgálatában volt akkor?

— *Weiszlovits Gyula* szolgálatában.

— Nem beszélt azóta Zeitererrel?

— De igen.

— Nem befolyásolta Zeiterer?

— *Nem*, mindig azt mondta, hogy csak a *tiszta igazat* valljam.

— Miért mondta a vizsgálóbíró előtt másképpen is az esetet?

— Nem mertem a gazdám ellen vallani, mert féltem, hogy *azonnal elbocsájt*. Később azután féltem, hogy a hamis tanuzás miatt bajom lesz s azért megmondtam az igazat.

— Mi történt a szobában, mikor behívták oda, ahol *Weiszlovits* feküdt?

— *Fleischer* azt mondta, hogy beszéljem el az esetet, mire én beszélni kezdtem a dolgot, úgy, ahogy történt, mire megszólaltak: *Nem úgy történt: a kapitány támadta meg Gyulát*. Akkor *Fleischer* Miksa irni kezdte azt, amit *Weiszlovits Gyula* diktált s arra azt mondták, irjam alá, amit én meg is tettem.

Rádl: *Weiszlovits Gyula* mikor befolyásolta?

— Mikor az első kihallgatásra bejöttem,

ott aludtam *Weiszlovits* apjánál s mielőtt az első kihallgatásra mentünk, akkor befolyásolt.

Hegyessy: Igért magának valaki valamit?

Igen *Weiszlovits Gyula* 100 frtot, mikor harmadikszor hallgattak ki.

Szemb sitik a tanuival a vádlottat s a tanu szemébe mondja a vallottakat.

Ezután *Biró* József, *Katona* István és *bihari* *Kiss* Ferencz tanukat hallgatták ki, kik azon időben *Weiszlovits* szolgálatában állottak.

Dobrándi Gergely megvesztegetéséről a következőket vallja: A mult év májusban igen nagy beteg voltam s akkor kijött egy uri aszszony *Váradról* az a feleségemmel beszélt, mikor eltávozott száz forintot ígért a feleségemnek, hogy a kapitány volt a támadó. Aztán még *Weiszlovits Gyula* és *Emil* is személyesen ígértek egy ezüst és kövér disznót.

Délután még hat tanut hallgattak ki, kik közül különösen pedig dr. *Benedek* Ignác orvos és dr. *Fazekas* Imre uradalmi ügyvéd vallomásai voltak nagyfontosságúak az ügyekre nézve.

ZENE és MŰVESZET.

A zenekedvelők hangversenye. A «nagyváradai zenekedvelők egyesülete» *Winkler* Márta kisasszony és az egyesületi zenekar közreműködésével *f. évi márczius 4-ikén* (szombaton) este 6 órakor saját pénztára javára a *Kereskedelmi Csarnok* disztermében hangversenyt rendez, melyre a nagy közönséget ez uton hívja meg az igazgatóság.

A hangverseny műsora: 1.) *Jadassohn* S.: «Suite vp. 80. Vonászenekarra és fuvolára. *Vomácska* József, karnagy vezetése alatt előadja az egyesület zenekara.

2.) *Chopin* Fr. As dur «Polonaise» op. 53. *Zongorán* előadja *Winkler* Márta kisasszony.

3.) *Volkmann* R. Vonós négyes Op. 34. Előadják: I. hegedűn: *Smerovszky* József, II. hegedűn: *Herncsirek* István, mély hegedűn: *Vomácska* József, kis bőgőn: *Szmarsenka* Ernő.

4.) *Wéber* C. M.: «Clarinetten Concertinó» op. 26. Zenekar kíséret mellett, *Clanirett* előadja: *Vomácska* József.

5. *Fuchs* R. »Szerenád» op. 21. Vonós zenekarra. Előadja: az egyesület zenekara.

Belépti díj személyenként 1—egy korona. Tanulók részére karzat jegy 40 fillér.

Az előadás alatt az ajtók zárva lesznek, s csak az egyes számok közben nyitvatnak ki.

A hangverseny kezdete pontban 6 órakor.

Igazságszolgáltatás.

Végtárgyalás a katonagyilkosság ügyében. A mult év november hó 23-án történt, hogy a *Kommendáns-réten* levő csordakutban találták meggyilkolva *Bree* Tóma 15-ik századbéli szakácsot. A vizsgálat folyamán több társát elfogtak, kik közül különösen *Kigyóre* *Demeter* viselkedése volt gyanus. Ez ügyben vezetett vizsgálat, mint értesülünk, már be van fejezve, a polgári tanuk meg vannak esketve s a végtárgyalás ma fog megtartatni.

A nagyváradai kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Molnár Géza*.

82. *Lele* Mária lopás — rendelet.

104. *Bezsár* Gábor becsületsértés — rendelet.

248. *Nyikorucz* Vaszali hat. ell. erőszak — h. hagyva.

90. *Vakaros* Jánosné lopás — részben megváltoztatva.

112. *Nyikora* János sikkasztás — helyben hagyva.

113. *Schwarz* Mór testisértés — b. hagyva.

114. *Kulik* István becsületsértés — feloldva.

117. *Demján* Gábor rágalmazás — rend.

123. *Dribojczky* György testisértés — r. megváltoztatva.

272. *Óri* Lajos lopás — megvált.

180. *Holbos* János testisértés — megvált.

181. *Gombos* János becsületsértés — megváltoztatva.

230. *Bara* Juonné orgazdaság — helyben hagyva.

231. *Izsó* Sándorné lopás — feloldva.

232. *Majoros* Imre testisértés — részben megváltoztatva.

259. *Ózv.* *Bredá* Tódorné lopás — r. megváltoztatva.

182. *Gál* Lajos s. t. tulajdon elleni kh. — h. hagyva.

235. *Cseh* István közcsend elleni kh. — h. hagyva.

314. *Czudar* Mihály sajtó rendőri kh. — h. hagyva.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Nagy Ferencz*.

287. *Krisán* Petru halált okozott súlyos testisértés.

307. *Magyar* György testisértés.

353. *Breda* Tógyerné lopás.

355. *Huple* József lopás.

356. *Horváth* Ferencz becsületsértés.

384. *Gyöngyösi* János lopás.

385. *Szerakucz* Péter becsületsértés.

638. *Ambrus* István rablás.

297. *Sz.* *Godza* István becsületsértés.

298. *Pintye* Tógyer közcsend ell. kihágás.

399. *Balla* Mihály sikkasztás.

368. *Opre* Sándor lopás.

393. *Kovács* János és neje testisértés.

Előadó: *Harmathy Károly*.

4538. *Halász* Sándor és társa közokirat-hamisítás.

4765. *Zaiykó* Ignác gondatlanságból okozott emberölés.

4880. *Vajda* István testisértés.

4885. *Frái* Mihályné lopás.

4945. *Ózv.* *Füschl* Bernátné s társa becsületsértés.

4946. *Karai* Lászlóné becsületsértés.

4973. *Kakucsi* Nucz testisértés.

653. *Ij.* *Bessenyei* István lopás.

4679. *Pásztor* István testisértés.

4874. *Csabai* Mihály rágalmazás.

4916. *Mikó* Sándor testisértés.

4926. *Reich* Jakab rágalmazás.

4939. *Juhász* Nyitó Pál magánlaksértés.

43. *Domján* Sándorné becsületsértés.

Előadó: *Urbán Adolf*.

418. *Macszanzky* János párbajvétség.

470. *Kosztá* Flóra hivat. hatalommal való visszaélés.

474. *Fodor* Ferencz hamis vád.

511. *Stern* Emánuel vallás ell. és becsületsértés.

350. *Varga* József rágalmazás.

369. *Szilágyi* Demeter rágalmazás.

383. *Ij.* *Buzi* Sándor testisértés.

389. *Baczi* Rókos testisértés.

REGÉNY-CSARNOK.

A szegvári nábob fia.

— Elbeszélés. —

Irta: *Mándoky Sándor*.

Irgalomnak minden anyagi és ti. égi lelkem, most segítetek! — Hahaha! — Fattyu gyermeke vagyok az apámnak! — Oh gelei *Recsky* Menyhért, — hát mit érnek nekem a te hitvány millióid, annak a tudatával, hogy a legádázabb bűn dobott a világra engem s hogy bölcsőmet a házasságtörés pokoli vétke ringatá. — Isten! — adj erőt, mert megőrülök. — Nyujtsd segítő szent jobbodat, mert összeroskadok! Oh jaj! ezerszer jaj e szegény, szerencsétlen szívnek, — — — — —

Azon a napon, de még az utánna következő héten is ugyan senki se beszélt Andorral; még Kávásy doktort se fogadta. — Bezárkózott a szobába. — Haj! keserves, kinteli napjai voltak azok a mindenkitől irigyelt szegvári nábob fiának!

Egy verőfényes szeptemberi reggelen, — elegáns fogat állott meg a szegvári kastély előtt. Nielburg gróf átadva a gyeplőt kocsisának, könnyedén szállott le pompás homokfutójáról.

Andor elébe sietett rég nem látott vendégének és a könyvtárba vezette.

— Ah kedves Recsky ur, végtelen örvendek, hogy újra láthatom. Most már tényleg szomszédok vagyunk. Két hete költöztünk le Nagyfaluba. Reméllem, meg fog látogatni új otthonunkban. Majd meglátja, milyen kis paradicsomot csináltam abból az elhagyott szép birtokból. A kastélyt teljesen átalakítottam és nagyon hiszem, hogy az most a maga tetszését is meg fogja nyerni kedves művész barátom.

— Méltóságos uram mindenestre igyekezni fogok, hogy mentől előbb tehessem tiszteletemet.

— No az igazán szép lesz. Ha teheti — egy kis reggelire, — mindjárt holnap a feleségem is nagyon szeretné már megismerni, hogy személyesen is megköszönhesse szives vendégszeretét, melyben minket első találkozásunkkor részesített. Oh Edith leányom sokat beszélt önről az édes anyjának.

Edith nevének említésére Andor észrevehetőleg elpirult. Ugy látszik az első találkozás nagyon is mély benyomást gyakorolt a szegvári földesurra és most ez édes emlékek újra föltámadtak szenvedő szívében.

A társalgás kezdetben gazdálkodás terén mozgott; a gróf különösen a helyi viszonyok felől kérdezősködött sokat. Majd áttértek a politikára és a jelen valóságos helyzetnek megvitatása után, a gróf a jövő évi képviselő választást hozta fel, melyen hallomása szerint a kerületi ellenzék Andort szeretné felléptetni.

Andor kijelenté, hogy ha felkéri, ő a jelölést elfogadja és tőle telhetőleg igyekezni fog a párt zászlóját győzelemre juttatni.

Nielburg majd egy órai ottmulatás után, a holnapi viszontlátás ígéretével vett búcsút Andortól és haza hajtott Nagyfaluba.

Tehát várták a nagyfalusi kastélyban. — Viszont fogja látni és ezután többször leend alkalma találkozni vele. Még csak a pusztá gondolatra is, mily édes melegség áradt át sokat szenvedett lelkét.

Ha szereti-e Edithet?

E kérdésre most talán még ő magának is adós maradt volna a felelettel. — Annyi bizonyos, hogy nagyon szívesen emlékezik reá vissza.

A következő nap Andor áthajtott Nagyfaluban.

Az egész grófi család kitüntető barátsággal fogadta. Nielburg és Edith egészen elhalmozták nyájasságukkal; a grófnő pedig hálás köszönetet mondott az övének nyújtotta segélyért; aztán helyet mutatott Andornak és megeredt a vidám társalgás. A hölgyek a környék uri családjai felől kérdezősködtek, miután szeretnének megismerkedni velők. Andor készségesen szolgált felvilágosítással. Majd a művészetek, különösen a zene és a festészet került szóba.

— Oh kegyed neve Recsky ur nem ismeretlen előttünk. Láttuk a párisi Salonban díjat nyert nagy képét »az imádkozó árvákat«. És higgye el nagyon örvendünk, hogy ily közeli szomszédok lettünk; ugyanis a mamával himezni szoktunk, így legalább olykor-olykor segítségünkre leend a színek összeállításában. — Oh előre is e fogadjuk kedves utasításait.

— Grófnő, — a legnagyobb készséggel állok szolgálatukra; de higgyék el, sokkal nagyobb a jóakaratu elnézés műveimmel szemben, mint a tehetségem.

— Recskey ur a szerénység, csak igazi művészek tulajdona.

— És a jóindulatu kontároké, akiknek sorába magam is tartozom.

— A vidám csevegést az udvarmester megjelenése szakította félbe, ki jelenté, hogy a reggeli már az ebédlő teremben várja az uraságokat.

— Andor karját nyújtá Nielburgnének, míg Edithet édes atyja vezette az asztalhoz.

— A reggeli után a gróf indítványára az átalakított kastélyt mutatták meg Andornak, majd pedig a kertbe mentek le, hogy az új üvegházakat is megnézhesse.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOR.

A pápa beteg.

A pápa Ő szentsége megbetegedett, betegségéről a következő távirataink szólnak:

Róma, márcz. 1. A délután folyamán Lapponi dr.-on kívül Mazzoni dr. is meglátogatta a pápát. Lapponi dr. ma óvatosságból a vatikánban töltötte a éjszakát a pápa lakosztálya közelében.

Róma, márcz. 1. A Stefánia-üagnök ség jelenti: A vatikánban minden ugyan, mint rendesen és tagadják hogy a pápa rosszullete komoly természetű. Sőt azt állítják, hogy ő szentsége délelőtt 11 órakor fölkel, de Lapponi dr. tanácsára ismét lefeküdt, mert az orvos lázt és általános meghülést lábfájással konstataált. Rompolla biboros államtitkár ma többször meglátogatta a pápát. Megerősítik, hogy a márczius 2-ra kitűzött kihallgatások és a márczius 3-ra a pápai kápolnában tervezett mise elmarad, de Rampolla biboros meghívásait a márczius 2-án tartandó diplomáciai ebédre egyelőre még nem vonták vissza. A klerikális lapok egyáltalán hallgatnak a pápa betegségéről. A vatikánban azonban kijelentik, hogy az Osservatore Romano holnap hivatalos jelentést fog közölni a pápa állapotáról.

Budapest, márcz. 1. (Saj. tud. táv.) A pápa állapota mint Rómából távirják a aggasztó fordulatot vett. Éjjel heves fájdalmai voltak. Fistula operációt akartak rajta véghez vinni, Mazzoni dr. azonban azt nem merte véghez vinni csak délben. Az operálás megtörténte után a láz csökkent, fájdalmai enyhültek, közérzete jó. Este Rómában halálhíre terjedt el, ami azonban *valótlan*.

Apponyi Albert gróf gyásza

Budapest, márcz. 1. (Saj. tud. táv.)

Apponyi Albert grótot, parlamentünk ezen diszét nagy csapás érte. Édes atyja gróf Apponyi György Eberhardon hosszas szenvedés után elhunyt.

Apponyi György gróf nagy szerepet játszott hazánk történetében. Midőn a nemzet a nagy politikai átalakulások küszöbén állott, ő akkor kezelte hazánkban a kormányzói hatalmat. 1808-ban született s 36 éves korában már Magyarország alkancellára lett. Intencziói az ország ügyeiben sok téves fogalom tartotta fenn magát, míg az 1848-iki szabadságharc után tettei megmutatták azok tisztaságát.

Az új alakulás nem bírta rokonszenvét, de arra sem volt megnyerhető, hogy mint királyi biztos teljes hatalommal segítse elnyomni Magyarországot. Barátjával, Jósika Samuval együtt még Olmüzben is a történelmi jog érdekében működött, míg Schwarzenberg és Bach rend-

szere teljes diadalra nem jutott. Az 1849—60-iki éveket teljes elvonultságban töltötte, de ha alkalma nyílt, nem mulasztotta el a kormány férfait, különösen Albrecht főherceget Magyarország jogaira figyelmeztetni.

Először a megerősített birodalmi tanács juttatott neki és elvtársainak ismét módozatot nézeteik érvényesítésére. Az októberi diploma után ő bizatott meg mint országbíró a magyar törvénykezés újjászervezésével, majd mint kir. biztos az 1861. országgyűlés vezetésével. Országbírói méltóságát az országgyűlés sikertelen betegezése után megtartotta és féltékenyen őrködött a magyar igazságszolgáltatás függetlenségére a bécsi hatóságokkal szembe. Befolyását nem szünt meg a kiegyezés érdekében érvényesíteni. Különösen nevezetes egy 1862. végén kidolgozott emlékirata, melyben Magyarország részére paritást és felelős miniszteriumot követel és a közözügyek körét és kezelési módját igyekszik kiszabni. Ez emlékirata nem vezetett célhoz, maga kénytelen volt 1863. április 3-án állásáról lemondani. Mégis fáradozásának igen lényeges következése volt a kiegyezés későbbi menetére nézve. Miután a felelős miniszteriumot kinevezték, mindinkább visszavonult a közözügyektől és csak nagy ritkán vett részt a főrendiház tárgyalásaiban.

Foglalás Kriványnál.

Budapest, márcz. 1. (Saj. tud. táv.)

Az aradi kir. törvényszéki fogházban fogva levő Krivány János gyámpénztári sikkasztónál ma foglalás történt. A végrehajtó megjelent a fogházban és temérdek adósságai(!) fejében lefoglalta óráját s nehány ruháneműjét.

A nikaraguai forradalom.

New-York, márczius 1. Egy managuai távirat szerint Reyes tábornok megadta magát a »Márietta« amerikai hadihajó és az »Intrepid« britt hadihajó parancsnokainak, akik 80 tengerész katonát szállítottak partra a rendőr szolgálat végzésére. (Magy. Táv. Ir.)

Hajószerecsétlenségek.

Ferről, márcz. 1. A »Meteoro« czir-kalóhajót ismét kiszabadították.

London, márczius 1. A Lloyds ma táviratot kapott New-Yorkból, amely szerint a »Moravia« gőzöst teljesen elveszettek tartják. (Magy. Táv. Ir.)

Gloucester, márczius 1. A »Mondego« halász-schooner jelenti, hogy a »Moravia« gőzöst összetörve látta a Sablesziget északnyugati részében. A »Moravia« valószínűleg a február 12-ike és 13-ika között pusztított vihar áldozata. A »Mondego« kapitánya elveszítettnek tartja a »Moravia« legénységét, mert két nap alatt senkit sem látott belőle.

A franciaországi események.

Páris, márczius 1. Fabre vizsgálóbíró ma délelőtt kezdte meg a szombaton tartott házkutatások alkalmával lefoglalt iratok átvizsgálását, ami előre láthatólag meglehetősen hosszú időt fog igénybe venni. Ezenfelül kihallgatják mindazokat, akiknél házkutatást tartottak. Pasques vizsgálóbíró ma délután Déroulédeot ügyvédje Falateuf jelenlétében hallgatta ki. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A keresk. és iparkamara teljes ülése. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara tegnap délután teljes ülést tartott.

Jelen voltak: Janky József elnök. A kresk. osztályból: Reismann Mór oszt. elnök, Mihelyi Pál, Frankl Lázár, Bognár Sándor, Steiner M. Albert, Schwartz Antal, dr. Hoványi Géza, Markbreit Sándor. Az iparos osztályból: Bertsey György oszt. elnök, Daday József, Óváry Lajos, Rendes Vilmos, Weisz Gábor, ifj. Moskovics Mór, Milibák József beltagok. Magyar Bálint (Tenke), Kovács Gábor, Kiss Imre (Nagy-Szalonta), Lipiczky Gyula (Margitta), Berger Dávid, Sz. Szabó József (Margitta), Kovács Sándor (Élesd), Bán Kálmán (Élesd), Tismarovszky Gyula, Kovács Lajos (Székelyhid), Henger Viktor (Margitta) kültagok. A magy. kir. államvasutak képviselőiben Szmazsenka Ernő m. kir. államvasuti forgalmi felügyelő.

Elnök megnyitván az ülést, közli, hogy a vásári áruk podgyásként korlátozása nélkül való szállítását a miniszter nem engedélyezheti, mert a támasztható igények így is eléggé ki vannak elégítve.

Helyesnek mondta ki a miniszter a p. ü. igazgatóság azon intézkedését, hogy a kamara illeték-lajstromba az iparosok és kereskedők családtagjainak I. és III. oszt. kereseti adóját is felvette.

A kamara előterjesztésére a pénzügyminiszter a nagyvárad kir. adóhivatal az I. o. adóhivatalok közzé felvette, váltópénztári jelleggel azonban nem ruházta fel.

Az áll. vasutak kolozsvári üzletvezetősége tudatja, hogy a kamarának a nyári menetrendre vonatkozó kívánalmát lehetőleg figyelembe veszik.

A kamara felterjesztésére az idegen helyről hozatott jégszállítványok után a szállítási tarifát az eddigi tarifa helyett az I. kivételes díjszabás szerint engedélyezte.

Az elnök közléseit tudomásul vették. Titkár jelentést tett a Budapesten tartott titkári értekezletről, melyen a tudakozó intézmény országos szervezése tárgyában tanácskoztak. Tudomásul vették, azzal együtt, hogy a miniszter által rendszeresített titkári értekezlethez állandó megbízatással a titkár kiküldetett, míg az újonnan alakult orsz. ipartanácsba a kamara képviselőiben Bertsey György küldetett ki.

A nagyvárad ipartestületi betegsegélyző pénztár kötelekibe tartozó iparos segéd munkás és tanulók átlagos munkabérének újra megállapítása tárgyában a pénztár álláspontját helyesli a kamara.

Elhatározta a kamara, hogy a fogyasztási adók ideiglenes rendezésénél minden községre kiterjedő egységes kulcs szerinti átalányozás életléptetését kéri meg.

Az elnökség által egy Nagyváradon felállítandó vasuti üzletvezetőség létesítése iránt a miniszterhez intézett felterjesztést örvendetes tudomásul vették.

Ermihályfalva község határozatát, hogy a vasúthoz vezető utcák kibarkolhatása miatt az utakra kövezetvémszedési jog engedélyeztessék 50 évre, a kamara pártolja, de a díjtételeket 5-5 évre óhajtja megállapítani.

A tisztességtelen verseny megakadályozása tárgyában semmi különös intézkedést nem tart szükségesnek a kamara, hanem a meglévő törvény végrehajtását kívánja.

Ugy az elnökség, valamint a titkár és pénztárnok jelentését tudomásul vették.

A keresk. miniszter leiratait a papírneműek beszerzésénél követendő eljárásról, az évi jelentések ügyében, valamint a statisztikai adatok beszerzéséről — tudomásul vették.

A »Magyar Közgazdasági Értesítő«-t megrendelték.

Az elnökség előterjesztette a kamara 1898. évi zárszámadást, amely szerint a kamara vagyona az 1898. év végén 13781 frt 18 kr., a kamara 1898. évi bevétele 17946 frt 27 kr., kiadás 9340 frt 94 kr., pénztári maradvány 8605 frt 33 kr. A nyugdíjalap vagyona 4786 frt 28 kr. Elfogadták s felterjesztik a miniszterhez jóváhagyás végett.

A szegedi társkamara átirata a betegsegélyző pénztárokról kerülve sorra, a titkár az átirat pártolását javasolja. Schwartz Antal és Bertsey György hozzászólása után pártolását kimondották.

Ugyancsak a szegedi társkamara az ipariskolai mulasztások tárgyában küldött átiratát pártolják.

A győri társkamara megküldötte a denaturált szesz fogyasztásának emelése tárgyában a miniszterhez küldött feliratát. A teljes ülés pártolta. Eppen így pártolását mondta ki a temesvári kamara azon átiratának, melyben az árunyilatkozati űrlapok árusítása tárgyában kér megfelelő eljárást.

Bertsey György oszt. elnök jelentését az országos ipartanács üléséről, tudomásul vették.

Az Erdélyrészi Kárpát Egyesület megkeresését a hazai ásványvizek nagyobb kellendősége tárgyában, kiadták a kamarai irodának.

Moskovits József és társa cég beadványt intézett azon tárgyban, hogy a folyadékok szállításánál a vasutakon visszaéléseket követnek el s a kereskedőket károsítják.

A beadványt pártolólág terjesztik fel.

Dr. Sarkadi Lajos titkár előterjesztésére Finta Sándor II. éves technikusként 50 frt segélyt szavaztak meg.

B. Dániel Ernő volt kereskedelemügyi miniszter értesítette a kamarát, hogy a miniszter-ségről lemondott.

A teljes ülés köszönetet mondott a távozó miniszternek az ipar és kereskedelem érdekében kifejtett működéséért. — Hegeős Sándor új minisztert pedig üdvözlök.

Deil Jenő, a kassai kamara titkára átiratban kereste meg a kamarát az iránt, hogy az összes magyar kamarák testületileg tisztelegjenek az új miniszternél. — Az átirat felett napirendre tértek,

Ezzel véget ért az ülés.

Sorshúzás. Az egyházi műemlék nyerevénykölcsön sorsjegyek XXVIII. húzása tegnap délelőtt 10 órakor ment végbe a kultuszminiszterium tanácstermében. Először 6 törlesztési számot húztak ki, amelyeknek összes nyerőszámai egyenként 6 frttal fognak beváltatni. Ezek: 6836, 4756, 2910, 5558, 1190 és 1932. A 20000 frtos főnyereményt 4681 sorozat- és 71 nyerőszám nyerte meg. Ezer frtot nyert: 1697—41. Ötszáz frtot: 2733—92 és 3306—37. Száz-száz frtot nyertek: 612—13, 1824—79, 1666—26, 6940—85, 5123—71, 6374—88, 5720—65, 3011—68, 7241—11 és 123—74. Ezenkívül 25 drb sorsjegy egyenként 50 frtot, 50 drb sorsjegy pedig egyenként 25 frtot nyert.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, március 1.

Az irányzat szilárd

Buza márciususra	9.89
Uj tengeri	4.66
Rozs ősze	7.93
Zab ősze	5.80
Tengeri augusztusra	—
Buza októberre	8.62

Az irányzat nyugodt

B e c s, március 1.

Osztr. hitel	360.78
Magyar hitel	391.—
Allamvasut	362.1/2
Birodalmi márka	58.97

Értéktőzsde

B u d a p e s t, március 1.

Az irányzat gyenge

Osztrák hitel	371.90
Magyar hitel	400.50
Allamvasut	363.75
Rimamuranyi	307.—
Magyar jelzálog	249.—
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamos vasut	225.—

Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

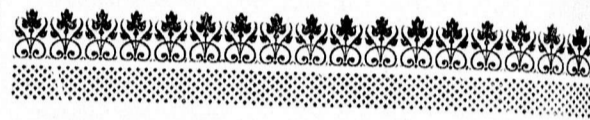
Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. március 1-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.80
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,10%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.50
Osztrák járdék papírban	101.20
Osztrák járdék ezüstben	101.—
Osztrák járdék aranyban	120.—
Osztrák korona járdék	101.—
Osztrák magyar bankrészevény	920.—
Magyar hitelbankrészevény	400.50
Osztrák hitelintézeti részevény	370.70
Osztrák-magyar államvasuti részevény	368.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	358.60
Németbirodalmi márka	58.05
London vista	120.40
Párisi vista	47.80
20 márkás arany	11.79

A szerkesztődről felelős.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szabott ár!

Uj üzlet!

Első bécsi verseny

férfi-, fiu- és gyermek-ruha Csarnok

Nagyvárad,

Zöldfa-utca, Kurländer és Ullmann házban,

a fő-dohánytőzsde mellett.

Kurländer és Ehrenfeld céggel szemben.

Szabott jutányos árak.

Tisztelettel

L A M M J.

Uj üzlet!

Szabott ár!

Tisztelet az érdemnek!

Wilhelm Ferencz Reunkircheni gyógyszerész, Bécs mellett, 1897. augusztus 11. kelettel Aitonából következő levelet kapta:

Már 70 éves öreg vagyok és 10 évet átszenvedtem izületi rheumában és nem találtam rá gyógyszert. Csak az ön Vilhelm-féle köszvény és csúz-ellenes vértisztító theája 3 hét alatt teljesen megszabadított engem. Ezért forró köszönetet mondok Önnek éppen úgy mint ama grófnő, kinek köszönetnyilvánítását a hírlapokban olvastam.

Teljes tisztelettel

Ackermann Christian, adó tiszt.

Altona, Hamburg mellett, Reichenstrasse 6.

Kapható minden gyógyszertárban.